

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Y Pwyllgor Archwilio'r Comisiwn y Cynulliad

Adroddiad Blynyddol i Gomisiwn Cynulliad
Cenedlaethol Cymru ar gyfer y flwyddyn
a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2011

Gorffennaf 2011

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r adroddiad hwn ar wefan y Cynulliad Cenedlaethol:
www.cynulliadcymru.org

Gellir cael rhagor o gopiau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygrych, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Y Pwyllgor Archwilio'r Comisiwn y Cynulliad
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

© Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2011
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difriol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Y Pwyllgor Archwilio'r Comisiwn y Cynulliad

Adroddiad Blynyddol i Gomisiwn Cynulliad
Cenedlaethol Cymru ar gyfer y flwyddyn
a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2011

Gorffennaf 2011

Pwyllgor Archwilio Comisiwn y Cynulliad

Adroddiad Blynyddol i Gomisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2011

1. Cyflwyniad a rôl y Pwyllgor

Mae'n bleser gan Bwyllgor Archwilio Comisiwn y Cynulliad gyflwyno'r adroddiad hwn ar ei waith am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2011, sef blwyddyn olaf y Trydydd Cynulliad.

Rôl y Pwyllgor yw rhoi cyngor adeiladol, herio a chefnogi'r Prif Weithredwr mewn cysylltiad â'i chyfrifoldebau fel Swyddog Cyfrifyddu. Mae'r cyfrifoldebau hyn yn cynnwys y gofyniad i sicrhau bod arian cyhoeddus yn cael ei wario mewn modd rheolaidd a phriodol a bod sicrhau gwerth am arian yn bwysig wrth ddefnyddio adnoddau. Mae'n ofynnol i'r Swyddog Cyfrifyddu hefyd sicrhau bod trefniadau llywodraethu corfforaethol cadarn a dulliau rheoli mewnol effeithiol ar waith i sicrhau bod risgiau'n cael eu nodi a'u rheoli'n briodol.

Felly, mae gwaith y Pwyllgor yn cynnwys archwilio a rhoi sicrhad i'r Comisiwn a'r Swyddog Cyfrifyddu ar:

- yr adroddiad blynyddol a chyfrifon;
- y gweithgarwch a gynlluniwyd a chanlyniadau prosesau archwilio mewnol ac allanol;
- pa mor ddigonol yw ymateb rheolwyr i faterion a nodir gan brosesau archwilio mewnol ac allanol;
- trefniadau llywodraethu corfforaethol a rheoli risg y Comisiwn yn cynnwys y Datganiad Rheolaeth Fewnol blynyddol; a
- polisiâu gwrth-dwyll, prosesau chwythu'r chwiban, a threfniadau ar gyfer ymchwiliadau arbennig.

2. Cylch gorchwyl

Mae'r Pwyllgor yn gweithredu mewn rôl gynghori ac nid oes ganddo bwerau gweithredol. Mae ei delerau fel y'u nodwyd gan y Comisiwn yn gyson â chanllawiau y Trysorlys ac fe'u hadolygir gan y Pwyllgor o bryd i'w gilydd. Mae copi yn amgaeedig yn Atodiad A.

3. Aelodaeth y Pwyllgor a'r rhai sy'n bresennol

Nid yw aelodaeth y Pwyllgor wedi newid yn ystod y flwyddyn ac roedd yn cynnwys:

Richard Calvert, (Cadeirydd a Chynghorydd Annibynnol)

Tim Knighton, (Cynghorydd Annibynnol)

Yr Athro Robert Pickard, (Cynghorydd Annibynnol)

William Graham AC, Comisiynydd Adnoddau'r Cynulliad

Y rhai a oedd yn bresennol yn rheolaidd yng nghyfarfodydd y Pwyllgor oedd y Prif Weithredwr yn ei rôl fel Prif Swyddog Cyfrifyddu, y Prif Swyddog Gweithredu, a'r Pennaeth Cyllid a chynrychiolwyr o'r adrannau archwilio mewnol ac allanol. Bu rheolwyr eraill y Cynulliad yn mynychu yn ôl y gofyn. Darparwyd gwasanaethau ysgrifenyddol gan dîm Llywodraethu ac Archwilio Comisiwn y Cynulliad.

4. Gweithgaredd ac ystyriaethau'r Pwyllgor

Cyfarfu'r Pwyllgor bum gwaith yn ystod y flwyddyn ac arweiniwyd ei waith gan y flaenraglen waith ar gyfer y flwyddyn. Yr eitemau rheolaidd ar yr agenda oedd:

- Cynlluniau ac adroddiadau archwilio mewnol;
- Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon yn cynnwys Datganiad Rheolaeth Fewnol;
- Cynlluniau ac adroddiadau archwilio allanol;
- Ystyried adroddiadau rheoli risg a thrafodaethau rheolaidd am risgiau allweddol;
- Trefniadau llywodraethu a rheolaeth fewnol; a
- Gwybodaeth ddiweddaraf am faterion allweddol.
- Yn ychwanegol at hyn, ystyriodd y Pwyllgor:
  - Strategaeth Rheoli Gwybodaeth y Comisiwn;
  - Y wybodaeth ddiweddaraf gan y Prif Swyddog Gweithredu am y cynnydd a wnaed o ran argymhellion Adroddiadau Archwilio Mewnol ar Gaffael a rheoli contractau; a,
  - Y wybodaeth ddiweddaraf am gyllideb y Comisiwn ar gyfer 2011-12.

5. Darganfyddiadau a sylwadau'r Pwyllgor

Prif ddarganfyddiadau a sylwadau'r Pwyllgor oedd:

Archwiliad Allanol a Chyfrifon Blynyddol

Croesawodd y Pwyllgor y ffaith bod y cyfrifon drafft ar gyfer 2009-10 wedi'u cyflwyno i'w harchwilio yn unol â'r amserlen y cytunwyd arni ac y cawsant farn archwilio ddiamwys.

Canmolodd y Pwyllgor y Pennaeth Cyllid a'i thîm am y modd rhwydd y cynhyrchwyd y cyfrifon ar gyfer 2009-10, a bod llai o faterion archwilio o bwys wedi'u nodi nag a fu mewn blynyddoedd blaenorol.

Nid oedd Swyddfa Archwilio Cymru wedi codi unrhyw faterion arwyddocaol o'i archwiliad interim. Fodd bynnag, nododd y Llythyr Rheolaeth 2009-10 gyfleoedd i wella dulliau rheolaeth ariannol y sefydliad ac roedd yn cynnwys pum argymhelliad. Roedd y Pwyllgor yn falch o nodi nad oedd dim materion penodol i bryderu yn eu cylch a bod y pum argymhelliad wedi cael sylw prydlon. Yn fwy cyffredinol, roedd y Pwyllgor yn falch o nodi bod y berthynas weithiol ragorol rhwng y Comisiwn a Swyddfa Archwilio Cymru yn parhau ac wedi'i chadarnhau yn ystod y flwyddyn a bod diwylliant o her adeiladol yn parhau i fodoli.

Yn ogystal â'i waith ar y cyfrifon blynyddol, cafodd y Pwyllgor hefyd adroddiadau gan Swyddfa Archwilio Cymru a oedd yn nodi canlyniadau ei ymchwiliadau i hawliadau lwfans Aelodau'r Cynulliad. Nododd Swyddfa Archwilio Cymru bod eu darganfyddiadau'n foddhaol heb unrhyw faterion arwyddocaol i bryderu yn eu cylch; er bod prosesau gweinyddol wedi'u cryfhau ymhellach o ganlyniad i'r gwaith hwn, mewn ymateb i argymhellion penodol. Mae'r rhaglen archwilio dros y blynyddoedd diwethaf wedi sicrhau bod taliadau i bob Aelod Cynulliad wedi cael eu harchwilio erbyn diwedd y Trydydd Cynulliad, gan felly roi sicrhad cadarn iawn yn y maes hwn, sy'n gallu bod yn un sensitif.

Datganiad Rheolaeth Fewnol

Yn gysylltiedig â'r adolygiad o'r cyfrifon blynyddol yn fuan, ystyriodd y Pwyllgor y Datganiad drafft ar gyfer 2010-11 yn ei gyfarfod diwethaf a nododd nifer o fannau lle y byddai modd ei ymestyn. Roedd hyn yn cynnwys asesu risgiau y gallai'r Comisiwn eu hwynebu yn y flwyddyn nesaf ac ychwanegu paragraff am berygl twyll. Rhoddodd un o aelodau'r Pwyllgor her allanol ar gam y datganiad interim ac roedd hwn yn arbennig o ddefnyddiol i ddatblygu'r datganiad terfynol.

Archwilio Mewnol

Mae prosesau archwilio mewnol yn darparu un o'r adnoddau allweddol ar gyfer gwaith y Pwyllgor. Yn dilyn pryderon cynharach am ansawdd a thrylwyredd trefniadau archwilio mewnol, dyfarnwyd contract newydd i ddarparu gwasanaethau archwilio mewnol eleni. Rhoddwyd y contract i KPMG, ac roedd yn dechrau ym mis Gorffennaf 2011. Rheolir y gwasanaeth gan ein Pennaeth Archwilio Mewnol yn y Comisiwn ac ef sy'n gyfrifol am ein holl allbwn archwilio. Roedd yr adolygiadau yn 2010-11 yn cynnwys:

- Adolygu'r Contract Darlledu;
- Rheoli Contractau;
- Dulliau rheolaeth ariannol craidd;
- Adolygiad o UNO ar ôl ei roi ar waith;
- Y gyflogres.

Roedd yr adroddiad ar y dulliau rheolaeth ariannol craidd yn rhoi sicrhad boddhaol i'r Pwyllgor am yr arferion rheoli cyffredinol o fewn Comisiwn y Cynulliad. Sylweddolai'r Pwyllgor fodd bynnag bod cyfyngiadau ar y system TGCh cyllid gyfredol yn effeithio ar effeithiolrwydd yr arferion rheoli, a phwysleisiodd yr angen i edrych ar yr opsiynau i ddiweddarau'r system ar gyfer y dyfodol.

Nododd yr archwiliad o'r gyflogres lefel sicrwydd cadarn o ran rheolaethau'r gyflogres, er bod ffactorau proses gwerth am arian yn cyfyngu hyn i lefel sicrwydd boddhaol. Nododd y Pwyllgor bod cynlluniau ar droed i ymdrin â'r materion gwerth am arian hyn.

Hefyd croesawodd y Pwyllgor y dadansoddiad cynhwysfawr a ddaeth yn sgil yr adolygiadau o'r Contract Darlledu, Rheoli Contractau ac UNO. Nododd y rhain wersi pwysig i'w dysgu ac argymhellion i'w dilyn ar gyfer datblygu dulliau rheoli ac arbenigedd ym maes caffael, rheoli contractau a rheoli prosiectau. Roedd y Pwyllgor yn fodlon yn gyffredinol â'r cynnydd a wnaed i wireddu argymhellion adroddiadau archwilio mewnol, er y bydd am weld cynnydd pellach i sicrhau bod y newidiadau a gynlluniwyd ym maes caffael a rheoli contractau yn dod yn rhan annatod o'n gwaith dros y flwyddyn nesaf.

Rheoli risg

Wrth gyflawni ei rôl o sicrhau rheolaeth risg yn y sefydliad, ystyriodd y Pwyllgor y cofrestrau Risgiau Strategol a Risgiau Gweithredol Mawr drwy gydol y flwyddyn. Hefyd ystyriodd y Pwyllgor risg strategol penodol yn fanwl mewn dau o'r cyfarfodydd.

Ystyria'r Pwyllgor bod camau breision wedi'u cymryd i sicrhau bod rheoli risg yn rhan annatod o weithrediadau'r Comisiwn a bod y prosesau'n gweithio'n dda'n gyffredinol. Bydd y Pwyllgor yn adolygu canlyniadau archwiliad mewnol yn hyn o beth yn ei gyfarfod nesaf.

Strategaeth Rheoli Gwybodaeth

Cymeradwyodd y Pwyllgor y Strategaeth Rheoli Gwybodaeth newydd a oedd yn ddatblygiad allweddol yn dilyn Adroddiad Archwilio Mewnol ar Reoli Cofnodion yn 2009-10. Pwysleisiodd y Pwyllgor yr angen i sicrhau nad oedd y strategaeth yn cael ei gwanhau pan fyddai ar waith a'r angen i dynnu sylw staff at bwysigrwydd y strategaeth.

6. Edrych tua'r dyfodol

Mae gan y Pwyllgor raglen waith a gytunwyd ar gyfer 2011-12. Yn ogystal â'r eitemau rheolaidd, bydd y Pwyllgor hefyd yn cymryd diddordeb brwd yn natblygiad a gweithrediad y gwasanaeth archwilio mewnol newydd ac mewn ymestyn y cynllun archwilio. Bydd y Pwyllgor hefyd am gymryd diddordeb manwl yn rheolaeth ariannol y Comisiwn o gofio'r sefyllfa ariannol anodd y bydd y sector cyhoeddus yn gyffredinol yn ei hwynebu. Bydd y Pwyllgor yn monitro'n ofalus y dasg o weithredu gwelliannau o ran Caffael a Rheoli Contractau, yn ogystal â gweithredu'r Strategaeth Rheoli Gwybodaeth. Hefyd bydd y Pwyllgor yn ystyried y trosglwyddiad i'r Pedwerydd Cynulliad ac unrhyw dull gweithredu strategol newydd y bydd y Comisiwn yn penderfynu arno.

7. Casgliad

Rydym o'r farn bod gan y Pwyllgor raglen waith gadarn ac effeithiol a all ddarparu'r sicrwydd sy'n ofynnol gan y Swyddog Cyfrifyddu, a bod lefelau sicrwydd cyffredinol dda yn y Comisiwn. Wedi dweud hynny, mae lle i wella mewn rhai meysydd a lle i well effeithiolrwydd wrth arfer a defnyddio dulliau rheoli. Byddwn yn rhoi sylw arbennig i'r meysydd hyn yn 2011-12 ac yn sicrhau bod y rhaglen archwilio mewnol yn cefnogi hyn. Byddwn yn adolygu'r rhaglen waith hon yng ngholeuni unrhyw flaenoriaethau newydd a nodir gan y Pedwerydd Cynulliad.

Mae'r Pwyllgor am ddiolch i'r Prif Weithredwr a staff y Cynulliad am eu dulliau cadarnhaol o ymdrin â'u gwaith. Mae'r Pwyllgor yn ddiolchgar hefyd i'r archwilyr mewnol ac allanol am wneud eu gwaith mewn modd adeiladol a chefnogol ac i'r Ysgrifenyddiaeth am sicrhau bod y Pwyllgor yn cyflawni ei waith yn rhwydd.

Richard Calvert, Cadeirydd, Cynghorydd Annibynnol

Tim Knighton, Cynghorydd Annibynnol

Yr Athro Robert Pickard, Cynghorydd Annibynnol

William Graham AC, Comisiynydd Adnoddau'r Cynulliad